

Oikeuden saatavuuden varmistaminen varallisuudesta riippumatta. Miten alentaa oikeudenkäyntikulujen määrää?

Osastopäällikkö, ylijohdaja Antti Leinonen

Nykytila ja toimintavaihtoehdot

- Riita-asioiden oikeudenkäyntikulukorvaukset ovat nykyään enemmän kuin kaksinkertaiset vuoteen 1995 verrattuna.
- Kehitys on nostanut etenkin yksityishenkilöiden ja pienten yritysten kynnystä viedä asiansa käräjäoikeuden käsiteltäväksi.
- Oletettavaa, että monien aiheellistenkin juttujen vieminen tuomioistuimiin on käytännössä estynyt, koska asianosaiset pelkäävät korkeita kuluja.
- Monitahoinen kokonaisuus, jossa tilanne voidaan korjata
 - Puuttamalla oikeudenkäyntikulujen määrään
 - Laajentamalla ja kehittämällä oikeusapua
 - Kehittämällä kustannustehokkaampia riidanratkaisumenettelyjä

Oikeudenkäyntikulujen määrä

- Mahdollisuuksia alentaa oikeudenkäyntikulujen määrään on vastikään selvitetty laajasti.
- Arviomuistio syksyllä 2021 (OM Selvityksiä ja ohjeita 2021:16)
 - 21 keinoa kuluriskin alentamiseksi
 - Asianajoalan kilpailutilanteeseen puuttuvat keinot
 - Oikeudenkäyntikulujen aiheutumiseen puuttuvat keinot
 - Aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen jakautumiseen puuttuvat keinot
 - Muut keinot
- Lausuntopalautteen pohjalta valmisteltiin 1.5.2023 voimaan tulleet säädösmuutokset, joiden nojalla tuomioistuin voi aiempaa laajemmin omaaloitteisesti kohtuullistaa hävinneen asianosaisen kulukorvausvelvollisuutta.

Oikeusavun laajentaminen ja kehittäminen

- JTS:n määrärahatason pysyttäminen ja Oikeuspalveluviraston perustaminen toiminnallisesti hyvin tärkeää (7.1)
- Oikeusavun tulorajat ja järjestelmän yksinkertaistaminen, yksityisen avustajan palkkion korotus (1.1.20)
 - rahoitusta ei jts:ssa (n. 20 milj.e)

Kustannustehokkaampi riidanratkaisu

- Huolehditaan tuomioistuinmenettelyjä ja kokoonpanoja koskevan sääntelyn ajantasaisuudesta (mm. 1.1.4., 1.1.17, 1.1.18)
- Edistetään sähköistä asiointia ja sähköisiä toimintatapoja oikeudenkäynneissä. Selvitetään tuomioistuinmaksulain uudistamistarpeet (5.3)
- Parannetaan oikeuden saatavuutta säätämällä kevennetystä oikeudenkäyntimenettelystä intressiltään pienehköille riita-asioille (pienriitamenettely) (1.1.21) – korvauskatto kuluille?
- Arvioidaan kuluttajariitalautakunnan toimialan ja toiminnan muutostarpeet (1.1.6)

Kustannustehokkaampi riidanratkaisu

- Sovittelumenettelyjen kehittäminen
 - Kehitetään tuomioistuinsovittelua (1.1.3)
 - Sovittelun siirto ja sovitteluverkoston perustaminen (1.1.20)
- Ajanmukaistetaan asianajajista annettu laki sekä luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annettu laki (1.1.5)
- Selvitetään riidattomien saatavien perintään ja velkajärjestelyyn liittyvien menettelyjen tehostamismahdollisuuksia (1.1.23)
- Selvitetään välimiesmenettelylain uudistamistarpeet ja valmistellaan tarpeelliset säädösmuutokset (1.1.8)

Kiitos!

antti.t.leinonen@gov.fi

puh. 050 363 3945

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi